

“Modelbouw van de kouwe grond”

Tekst: Willem Eerland, foto's: Theo Kampa

Al geruime tijd was ik van plan iets te schrijven over de beste modelbouwers van de wereld. De Amerikaan Erik Ronnberg, bekend van zijn boeken en modellen, staat hoog op mijn verlanglijstje. Dan gebeurt er iets bijzonders. We zijn een keer in Zeeland en komen daar een paar modellen tegen die kunnen wedijveren met die van Ronnberg. Modellen van museumkwaliteit. Natuurlijk gaat dan het Hollandse model voor en waren we nieuwsgierig naar de bouwer. Het bracht ons in plaats van in New England in Amerika, bij Dick van der Endt in het Zeeuws Vlaamse Sas van Gent.

Dick van der Endt komt uit een varensfamilie. Zijn grootvader was beurtschipper tussen Yerseke en Middelburg en zijn vader was kapitein bij een Zwitserse rederij. Dick zegt dat het modelbouwen eigenlijk begint bij zijn grootvader. Die bracht in de oorlog regelmatig hout bij een modelbouwer in Zierikzee. Hij werd bedankt met een modelletje van een tjalk. Later kreeg Dick dat model. Toen hij op de middelbare school zat, heeft hij het eigenhandig gerestaureerd. Dat was volgens hem eigenlijk het begin van zijn hobby.

Dick begon ergens begin jaren zeventig aan een bouwdoos van de *Sperwer* en daarna aan een model van een botter. Na de botter maakte hij ook nog het vlak van een hoogaars en toen stopte het. Op dat moment moest hij voor zijn werk als scheepsbevrachter naar Antwerpen. Er bleef weinig tijd over voor hobby's. Pas tien jaar later pakte hij de draad weer op. Soms een uurtje, soms al zijn vrije tijd. Totaal heeft hij er, samen met zijn vrouw Corry die de zeilen heeft gemaakt, in tweeënhalf jaar 2.000 tot 2.500 uur aan gewerkt. Maar het resultaat is er dan ook naar. Het model is gebouwd op schaal 1:20. Voor het hout nam hij Frans eiken, vanwege de fijne nerf. De totale lengte over de stevens is 67 cm en de breedte is 21 cm. Het model zelf, maar ook de bijbehorende zaken als puts, schop, riek, anker, dreg en dergelijke, zijn tot in de details uitgewerkt. Schitterende, minutieus gemaakte blokken en in top de bollantaarn maken het model helemaal bijzonder. Het voordek kan open worden gelegd, zodat men vrij zicht in het vooronder(tje) heeft. Het enige dat niet zelf gemaakt is, zijn de kloten en het ankerkettinkje.

Dick vervaardigde het model van de PI 48 aan de hand van de beschrijving in het boek *De Hoogaars van Jules van Beylen*. Hij noemde zijn model PI 48, Philippine 48. (Ooit was dat inderdaad een hoogaars, maar zeer waarschijnlijk niet de TH 64.) De tekeningen die hij gebruikt heeft, hebben betrekking op de TH 64 (TH = Tholen) die door de heer Van Beylen in 1951 is opgemeten en door hem in 1962 op tekening is gezet.

De TH 64 is in 1907 gebouwd op de scheepswerf van D. van Duivendijk in Tholen en werd gebruikt voor de oester- en mosselkweek. Tot 1951 voerde het nog het volledige (gaffel)tuig, al stond er toen al wel een hulpmotor in. Het werd gebouwd als de TH 33 voor de Thoolse visser Kees Zalijn. Het schip werd toen verkocht aan Van der Klooster uit Burghsluis (Schouwen), maar kwam daarna weer terug naar Tholen als de TH 64 van Arend Schot. In 1957 werd de TH 64 verkocht om als jacht

De Philippine 48, in volle glorie, gemaakt door modelbouwer Dick van der Endt uit Sas van Gent. Onder: enkele details zoals het roer en de stuurkuip.

Details van de masttop met alle blokken en vallen. Ook de rondschijnende bollantaarn is niet vergeten. Bij de botters hing deze lantaarn aan een beugel op de voorsteven, maar de hoogaarzen voerden hem in de masttop.

omgebouwd te worden. Langs verschillende eigenaren kwam het schip uiteindelijk in het bezit van de Amsterdamse dominee D.N. Wouters.

De TH 64 was een zogenaamde Lemmerhoog-

aars. Dit is een hoogaars met een ronde kont, ook wel Lemmergat, of boeiergat genoemd. Deze bouwwijze werd als eerste toegepast bij de bouw van een Lemmerhengst in 1899 op de werf van J.F. De Klerk in Kruispolder. Het

vergrootte de vaarsnelheid van het geladen schip en was afgekeken van de Lemmer- of Lemsteraak, die sinds 1870 in Friesland werd gebouwd. De eerste Lemmerhoogaars werd tegen 1900 op stapel gezet door Melis van Duivendijk van de werf Volharding in Willemstad. Melis was de zoon van de Thoolse scheepsbouwer Dirk van Duivendijk. De TH 64 had een lengte over de stevens van 13,40 meter.

Na het bouwen van het model heeft Dick op modelbouwgebied weinig meer gedaan. Nu staat er een model op stapel van een hengst. Hoewel Dick gebruik heeft gemaakt van een prepensioen, is hij inmiddels alweer druk in de weer voor de Zeeuwse Scheepsmodelbouwvereniging Zuid-ZuidWest en verder ook nog in de politiek. Toch hopen we dat het model van de hengst ooit gereed komt en net zo oogstrelend wordt als de PI 48. En het verhaal over Erik Ronnberg? Dat houdt u gewoon nog te goed.

Links: Als de dekplanken worden weggenomen kun je een kijkje nemen in het vooronder.

